

Stýrihópur um barnvænt og heilsueflandi sveitarfélag

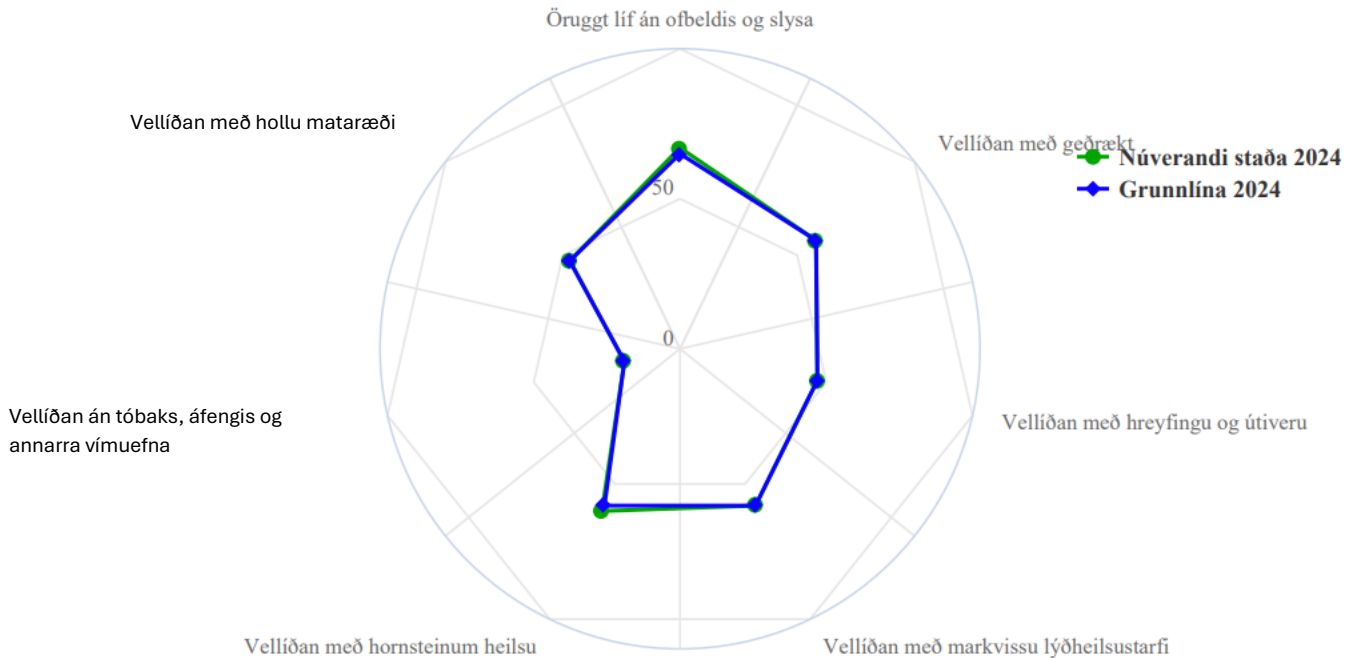
Staða í október 2024

EFNISYFIRLIT

Staða í spurningalistum Heilsueflandi samfélags.	2
Heildarstaða	2
Öruggt líf án ofbeldis og slysa - 67%	3
Vellíðan með geðrækt - 58%	3
Vellíðan með hreyfingu og útiveru - 47%	3
Vellíðan með markvissu lýðheilsustarfi - 58%	4
Vellíðan með hornsteinum heilsu - 58%	4
Vellíðan án tóbaks, áfengis og annarra vímuefna -19%	4
Vellíðan með hollu mataræði - 47%	5
Staða í spurningalistum Barnvænna sveitarfélaga.	5
Þekking á réttindum barna	5
Það sem er barninu fyrir bestu	5
Jafnræði – að horft sé til réttinda allra barna	5
Þátttaka barna	5
Barnvæn nálgun.....	5
Aðgerðaáætlun 2024-2025	6
Öruggt líf án ofbeldis og slysa - 67%	6
Vellíðan með geðrækt - 58%	6
Vellíðan með hreyfingu og útiveru - 47%	7
Vellíðan með markvissu lýðheilsustarfi - 58%	8
Vellíðan með hornsteinum heilsu - 58%	8
Vellíðan án tóbaks, áfengis og annarra vímuefna -19%	9
Vellíðan með hollu mataræði - 47%	10

STAÐA Í SPURNINGALISTUM HEILSUEFLANDI SAMFÉLAGS.

HEILDARSTAÐA

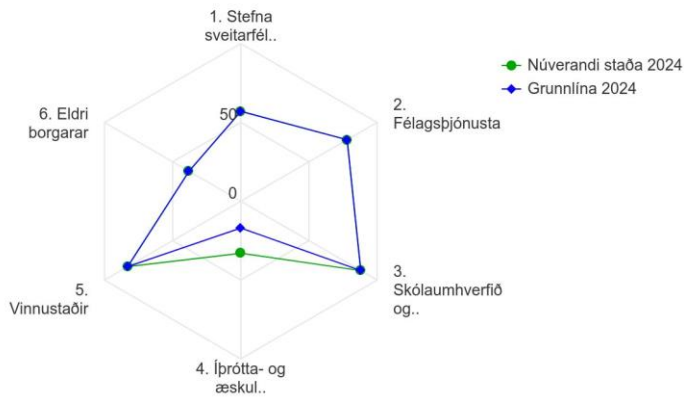
Í gátlistum koma fram viðmið sem unnið er með til að skapa umhverfi og aðstæður sem stuðla að heilbrigðum lífnaðarháttum, heilsu og vellíðan allra. Gátlistar geta innihaldið mismunandi mörg viðmið. Í gátlistum er staðan metin fyrir hvert viðmið. Merkt er við kvarða sem getur tekið gildi á bilinu 1-5. Fyrir hvert gildi fæst tiltekin prósentutala:

- 1 = Ekki komið til framkvæmda (0%)
- 2 = Að litlu leyti komið til framkvæmda (25%)
- 3 = Að hluta komið til framkvæmda (50%)
- 4 = Að miklu leyti komið til framkvæmda (75%)
- 5 = Að fullu komið til framkvæmda (100%)

Heildarstaða hvers gátlista, sem kemur fram á línuritunum hér á eftir, er prósentutala sem er meðaltal. Það er reiknað með því að leggja saman prósentutölurnar fyrir hvert og eitt viðmið í listanum og deila með heildarfjölda viðmiða í listanum. Þegar öll viðmið í gátlista eru að fullu komin til framkvæmda er heildarstaða gátlistans 100%

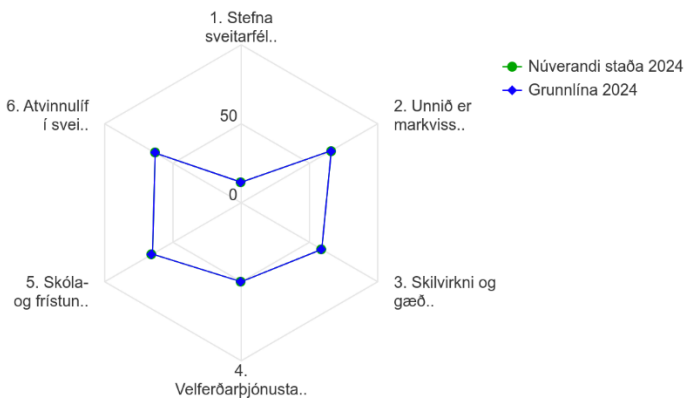
ÖRUGGT LÍF ÁN OFBELDIS OG SLYSA - 67%

Svardreifing

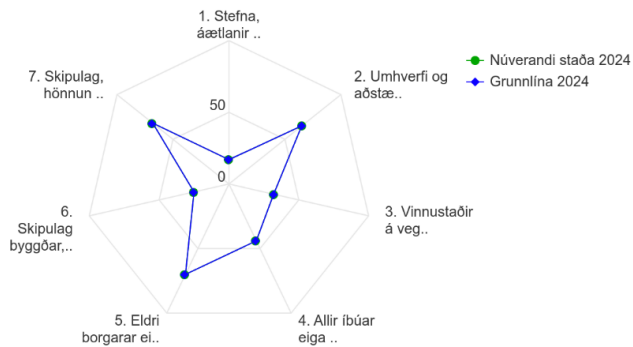
VELLÍÐAN MEÐ GEDRÆKT - 58%

Svardreifing

VELLÍÐAN MEÐ HREYFINGU OG ÚTIVERU - 47%

Svardreifing

VELLÍÐAN MEÐ MARKVISSU LÝÐHEILSUSTARFI - 58%

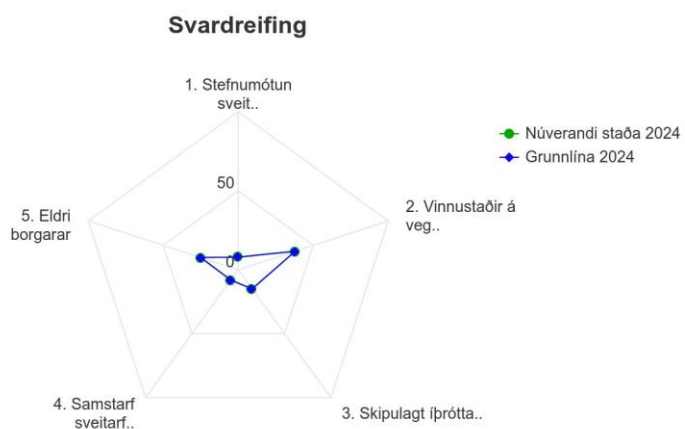
VELLÍÐAN MEÐ HORNSTEINUM HEILSU - 58%

Ekki fæst sambærilegt myndrit fyrir þennan þátt úr gagnagrunni heilsueflandi samfélags.

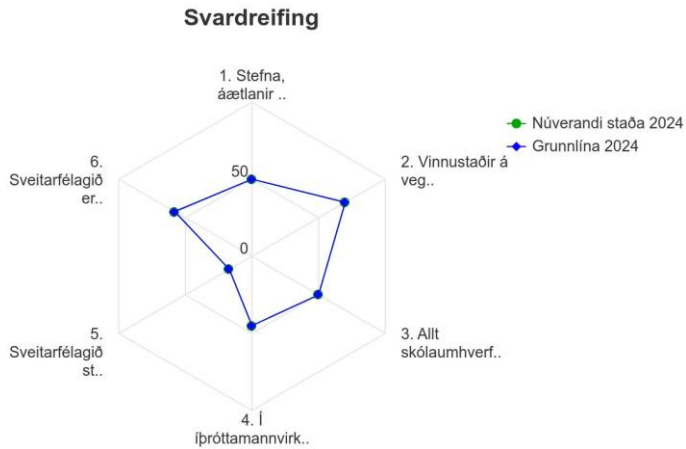
Grunnlína dregin árið 2024

VELLÍÐAN ÁN TÓBAKS, ÁFENGIS OG ANNARRA VÍMUEFNA - 19%

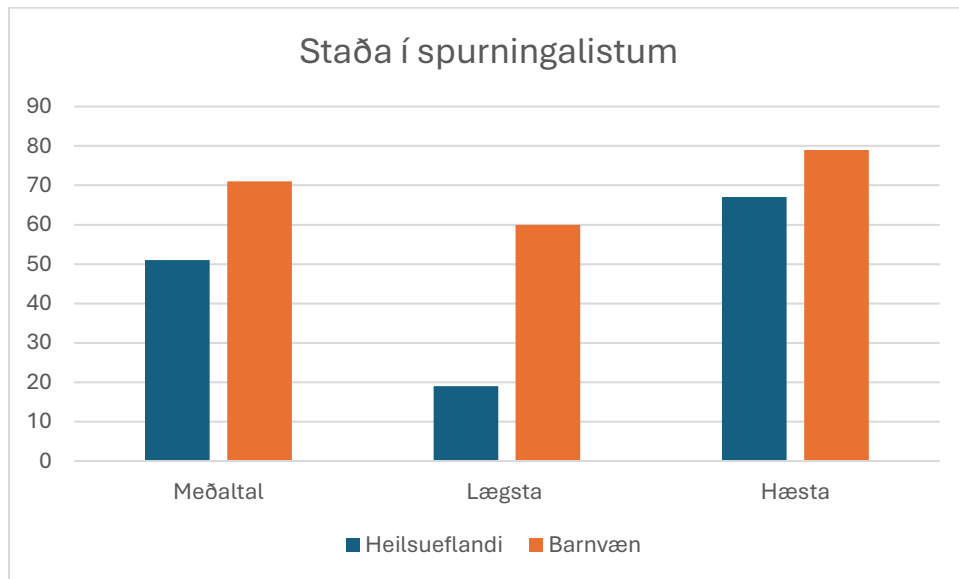
VELLÍÐAN MEÐ HOLLU MATARÆÐI - 47%

STAÐA Í SPURNINGALISTUM BARNVÆNNA SVEITARFÉLAGA.

ÞEKKING Á RÉTTINDUM BARNA	66%
ÞAÐ SEM ER BARNINU FYRIR BESTU	60%
JAFNRÆÐI – AÐ HORFT SÉ TIL RÉTTINDA ALLRA BARNA	79%
ÞÁTTTAKA BARNA	74%
BARNVÆN NÁLGUN	75%

Almenn staða í Heilsueflandi spurningalistum er að meðaltali er 51% árangri náð, með lágsta gildi 19% og hæsta gildi 67%. Í barnvænum spurningalistum er meðaltalið mun hærra, eða 71% árangri náð, með lágsta gildi 60% og hæsta gildi 79%.

Það er því ljóst að í nokkrum hlutum spurningalistanna er töluvert í land, sérstaklega hvað varðar Heilsueflandi samfélag. Sviðsstjóri fjölskyldusviðs leggur til að horft verði sérstaklega á þá þætti þar sem árangur er undir 50% og stýrihópur ákvarði forgangsröðun milli þeirra atriða. Einnig þarf að leggja mat á hvort einhver atriðanna eigi ekki við. Hér á eftir má sjá lista þessara atriða:

ÖRUGGT LÍF ÁN OFBELDIS OG SLYSA - 67%

- 4.2. Sveitarfélagið býður íþróttá- og æskulýðsfélögum og þeim sem starfa við listkennslu barna aðstoð í formi fagþekkingar, við gerð jafnréttisáætlunar, siðareglna og viðbragðsáætlunar.
- 4.4. Sveitarfélagið gerir þær kröfur til íþróttá-, æskulýðs- og listastarfssemi sem það styrkir að aðilar séu með virkar siðareglur, jafnréttisáætlanir, aðgerðaráætlanir vegna eineltis og verklagsreglur vegna áreitni og ofbeldis af öllu tagi.
- 4.6. Kennarar, leiðbeinendur og þjálfarar í íþróttá-, lista- og æskulýðsstarfi eru fræddir um tilkynningaskyldu til Barnaverndar og verklagsreglur er það varða á 2 ára fresti.
- 6.2. Á dvalarheimilum, í heimabjónustu og annarri bjónustu sveitarfélagsins við eldri borgara eru skýrar verklagsreglur til að fyrirbyggja ofbeldi.

VELLÍÐAN MEÐ GEÐRÆKT - 58%

- 1.1. Sveitarfélagið hefur skýra framtíðarsýn og aðgerðaáætlun um geðrækt og forvarnir gegn sálfélagslegum erfiðleikum sem nær til allra sviða og byggir á gagnreyndum aðferðum hvað varðar inntak og innleiðingu.

- 1.2. Í sveitarfélaginu starfar hópur með þekkingu á sviði geðræktar sem vinnur þvert á svið sveitarfélagsins að stefnumótun og fylgir eftir aðgerðaáætlun þess um geðrækt og forvarnir.
- 1.3. Sveitarfélagið fylgist náið með líðan og velferð íbúa á öllum aldri og nýtir til umbóta og endurskipulags á stefnu og aðgerðum á sviði geðheilsu.
- 1.4. Markvisst er unnið að því að efla vitund og færni íbúa við að hlúa að eigin geðheilsu og vellíðan
- 5.3. Gerð er krafa um að allir leik- og grunnskólar, frístundaheimili og félagsmiðstöðvar vinni með hegðun barna og unglinga á jákvæðan og lausnamiðaðan hátt í samræmi við réttindi barna.

VELLÍÐAN MEÐ HREYFINGU OG ÚTIVERU - 47%

- 1.1. Sveitarfélagið hefur skýra stefnu og skilgreind markmið varðandi hreyfingu og útiveru allra íbúa.
- 1.2. Til staðar er áætlun með aðgerðum um aukna hreyfingu og útiveru allra íbúa, sem unnin hefur verið í samstarfi og samráði við íbúa með ólíkar þarfir og aðra hagaðila.
- 1.3. Skilgreint er hver innan sveitarfélagsins ber ábyrgð á að hafa yfirsýn og fylgja eftir stefnu og aðgerðum á sviði hreyfingar.
- 1.4. Sveitarfélagið metur með reglubundnum hætti hreyfingu íbúa á öllum æviskeiðum.
- 3.1. Hreyfivenjur starfsfólks og þeir þættir sem geta haft áhrif á hreyfivenjur eru metnir með reglubundnum hætti.
- 3.2. Starfsfólki býðst góð aðstaða til að geyma hjól m.a. með tilliti til fjölda hjóla og öryggis.
- 3.3. Samgöngusamningar eru í boði fyrir þá starfsmenn sem ganga, hjóla eða nota almenningsamgöngur til og frá vinnu.
- 3.4. Starfsfólki er tryggð viðeigandi aðstaða til að fara í sturtu, skipta um föt og geyma aukafarangur og önnur verðmæti.
- 3.6. Vinnuaðstaða starfsfólks gefur kost á fjölbreyttri líkamsstöðu og auðveldar því að vera á hreyfingu við vinnu sína eftir því sem við á.
- 3.8. Stigagangar á vinnustaðnum eru aðlaðandi og aðgengilegir. Ef við á má setja skilti við lyftur sem minnir á að taka stigann í staðinn fyrir lyftuna.
- 3.10. Sveitarfélagið hvetur til þátttöku starfsfólks í almenningsíþróttaviðburðum og öðrum viðburðum sem hvetja til hreyfingar og útiveru.
- 3.11. Vinnuskólar sveitarfélagsins leggja áherslu á reglulega hreyfingu og almenna hollustu í sínu starfi.
- 4.1. Hreyfing íbúa í frítíma er reglulega metin s.s. þátttaka í skipulögðu íþróttastarfi og önnur hreyfing.
- 4.2. Reglulega er lagt mat á hvernig börnum, ungmennum og öðrum sem taka þátt í skipulögðu starfi, sem nýtur stuðnings sveitarfélagsins, líður í starfinu, viðhorf þeirra til starfsins og þeirrar umgjarðar sem því er búin.
- 4.5. Skýr farvegur er fyrir þátttakendur, og eftir því sem við á aðstandendur, til að koma áleiðis ábendingum og tillögum um íþrótt- og æskulýðsstarf til sveitarfélagsins og skýrt verklag um hvernig brugðist er við slíkum ábendingum.
- 4.8. Starfsfólki í íþrótt- og æskulýðsstarfi býðst að taka þátt í námskeiðum og nýta sér fræðslu sem er í boði fyrir starfsfólk sveitarfélagsins.
- 4.13. Íþróttafélög í sveitarfélaginu uppfylla viðmið Fyrirmyndarfélags ÍSÍ.
- 4.14. Sveitarfélagið veitir fjárhagslega umbun til þeirra íþróttafélaga sem vinna markvisst að gæðamálum í sínu starfi.
- 4.15. Sveitarfélagið á gott samstarf við heilbrigðisþjónustu á svæðinu um Hreyfiseðil.

- 4.16. Sveitarfélagið er með hlekk í Hreyfitorg Heilsuveru á vefsíðu sinni og hvetur íþróttafélög og aðra viðeigandi þjónustuaðila til að skrá þar þjónustu sína.
- 4.17. Líkamsræktarstöðvar í sveitarfélaginu eru aðilar að Hreinn árangur.
- 6.1. Sveitarfélagið metur reglubundið hversu hátt hlutfall íbúa á öllum aldurs skeiðum notar göngu og hjólréiðar sem ferðamáta.
- 6.4. Göngu- og hjólaleiðir eru reglulega teknar út með tilliti til ólíkra þarfa íbúa á öllum aldri og til staðar er áætlun um úrbætur ef þörf krefur.
- 6.7. Sveitarfélagið gerir kröfu um að við hvers konar framkvæmdir, sem hindra umferð á hefðbundnum göngu- og hjólaleiðum, er komið upp öruggum hjáleiðum fyrir slíkan ferðamáta.
- 6.8. Fullnægjandi framboð er af hjólastæðum við helstu áfangastaði íbúa sem er á valdi sveitarfélagsins að hafa áhrif á.
- 6.10. Samstarf er um tengingu göngu- og hjólaleiða á milli aðliggjandi bæjar-/sveitarfélaga.
- 6.11. Skilvirkar almenningssamgöngur eru til staðar sem tengja saman helstu áfangastaði íbúa.
- 6.13. Sveitarfélagið notar matstækið Health Economic Assessment Tool (HEAT) for walking and cycling, eða annað sambærilegt áhrifamat, til að meta hagrænt gildi göngu og hjólréiða fyrir samfélagið.

VELLÍÐAN MEÐ MARKVISSU LÝÐHEILSU STARFI - 58%

- 2.1. Sveitarfélagið notar lýðheilsuvísa og önnur viðeigandi gögn til að hafa yfirsýn yfir og fylgjast með lífnaðarháttum, heilsu, líðan og hag íbúa á öllum æviskeiðum í sveitarfélaginu.
- 2.2. Sveitarfélagið aflar reglulega upplýsinga um notkun og upplifun íbúa á öllum æviskeiðum, með mismunandi þarfir hvað varðar þá þjónustu, úrræði og aðstöðu sem er í boði í sveitarfélaginu og niðurstöður nýttar markvisst til úrbóta og stöðugrar gæðapróunar.
- 2.4. Öll gögn um t.d. hagi, líðan, lífnaðarhætti og þjónustu eru greind eftir því sem mögulegt er eftir þáttum sem tengjast félags- og efnahagslegri stöðu.
- 2.5. Sveitarfélagið metur reglubundið hvort ákveðnir hópar skera sig úr varðandi m.a. þátttöku, notkun og virkni almennt.
- 3.2. Í allri stefnumótun, áætlanagerð og framkvæmd er hugað að jákvæðum og neikvæðum áhrifum á lífnaðarhætti, heilsu og líðan allra íbúa.
- 3.4. Sveitarfélagið er með heildstæða lýðheilsustefnu sem miðar að vellíðan allra íbúa og er unnin í samræmi og samfellu við aðrar stefnur og áætlanir sveitarfélagsins.
- 3.5. Í HSAM starfi sveitarfélagsins er lögð áhersla á starf og árangur til lengri tíma litið.
- 3.6. Sveitarfélagið útbýr aðgerðaáætlun fyrir HSAM starfið sem tekur mið af markmiðum lýðheilsustefnu og er endurskoðuð að minnsta kosti árlega.
- 3.7. Aðgerðaáætlun fyrir HSAM starfið er tengd fjárhagsáætlun sveitarfélagsins.
- 4.8. Sveitarfélagið er með hlekk á vefinn Heilsuvera á vefsíðu sinni og hvetur íbúa til að nýta sér þær upplýsingar og þjónustu sem þar er í boði.

VELLÍÐAN MEÐ HORNSTEINUM HEILSU - 58%

- 1.3. Sveitarfélagið leggur áherslu á notkun umhverfisvænni byggingarefna og byggingartækni við nýbyggingar og endurbætur bygginga á sínum vegum.
- 1.9. Öryggi allra íbúa er í fyrirrúmi m.t.t. slysa og áreitni og ofbeldis og viðeigandi verkferlar og úrræði eru til staðar til að fyrirbyggja og bregðast við.

- 1.14. Sveitarfélagið fylgist með stöðu loftgæða og upplýsir íbúa ef styrkur svifryks fer yfir heilsuverndarmörk.
- 1.18. Sveitarfélagið hefur sett sér loftslagsstefnu.

VELLÍÐAN ÁN TÓBAKS, ÁFENGIS OG ANNARRA VÍMUEFNA -19%

- 1.2. Aðgerðaáætlun fylgir stefnu um tóbak, ábyrgðaraðili fyrir heildarinnleiðingunni er tilgreindur sem og ábyrgðaraðilar fyrir einstaka aðgerðum.
- 1.3. Sveitarfélagið hefur sett sér stefnu um áfengi og önnur vímuefni.
- 1.4. Aðgerðaáætlun fylgir stefnu um áfengi og önnur vímuefni og ábyrgðaraðili fyrir heildarinnleiðingunni er tilgreindur sem og ábyrgðaraðilar fyrir einstaka aðgerðum.
- 1.5. Fagfólk kemur að gerð og innleiðingu stefna og aðgerðaráætlana á sviði tóbaks, áfengis og annarra vímuefna.
- 1.6. Niðurstöður kannana eru nýttar við mat á þörfum fyrir aðgerðir og gerðar aðgengilegar íbúum.
- 1.7. Stefnur og aðgerðaáætlanir eru sýnilegar á vefsíðu sveitarfélagsins og kynntar reglulega fyrir íbúum.
- 1.8. Sérstaklega er sett fram áætlun um takmarkað aðgengi að áfengi.
- 1.9. Sérstaklega eru skilgreind viðmið um takmörkun á fjölda rekstrar- og vínveitingaleyfa.
- 1.10. Sérstaklega eru skilgreind viðmið um takmörkun á fjölda tóbakssöluleyfa.
- 1.11. Vinnuferlar eru til staðar um eftirlit með sölu tóbaks.
- 1.12. Sveitarfélagið fylgir því reglulega eftir að smásöluaðilar fari eftir lögum og reglum um sölu tóbaks.
- 1.13. Sveitarfélagið hefur skilgreint viðbrögð við endurteknum brotum á tóbaksvarnarlögum.
- 1.15. Fyrirliggjandi er framkvæmdaáætlun vegna bæjarhátíða þar sem lykilaðilar eru skilgreindir.
- 1.16. Sveitarfélagið í samstarfi við sýslumann bjóða upp á námskeið fyrir starfsfólk veitingahúsa um ábyrga áfengissölu.
- 1.17. Sveitarfélagið gerir kröfu um að starfsfólk veitingahúsa sækji námskeið um ábyrga áfengissölu.
- 1.18. Samstarfssamningar eru til staðar milli sveitarfélags, lögreglu og veitingamanna um að tryggja öruggt skemmtanlíf.
- 1.19. Sveitarfélagið gerir kröfu um að leigusalar sem leigja út sali eða aðstöðu hafi stefnu um notkun tóbaks, áfengis og annarra vímuefna.
- 1.20. Sveitarfélagið styður almenna vinnustaði í undirbúningi og framkvæmd stefnu um tóbak, áfengi og önnur vímuefni.
- 1.21. Sveitarfélagið hefur skilgreint sérstök reyklus útisvæði fyrir almenning.
- 2.1. Stofnanir sveitarfélagsins eru með stefnu og aðgerðaáætlun um notkun tóbaks*, áfengis eða annarra vímuefna meðal starfsmanna og íbúa sem nýta sér þjónustu viðkomandi stofnana og aðila** sem sveitarfélagið er með samninga við.
- 2.2. Stofnanir sveitarfélagsins hafa viðbragðsáætlun um hvernig bregðast skuli við vegna gruns um neyslutengd vandamál.
- 2.3. Stefnan og aðgerðaáætlunin er öllum aðgengileg.
- 2.4. Stefnan og aðgerðaáætlunin er kynnt fyrir stjórnendum og starfsfólki vinnustaða.
- 2.5. Stefnan er reglulega til endurskoðunar.
- 2.8. Sveitarfélagið hefur innleitt reyklusan vinnutíma. Reyklusan vinnutími felur í sér að reykingar eru ekki leyfilegar á vinnutíma.
- 2.10. Í boði er aðstoð fyrir starfsfólk sem vill hætta að nota tóbak.

- 2.14. Sveitarfélagið/skólayfirvöld veita skipulega fræðslu um áfengi, önnur vímuefni og tóbak í grunnskólum.
- 3.1. Fyrirliggjandi er stefna um notkun tóbaks*, rafretta, áfengis og annarra vímuefna í íþrótt- og æskulýðsstarfi og öðru tómstundastarfi barna og ungmenna sem styrkt er af sveitarfélaginu.
- 3.3. Skilgreindur er starfandi ábyrgðaraðili fyrir innleiðingu stefnunnar.
- 3.4. Stefnan er kynnt reglulega fyrir þátttakendum og foreldrum þeirra.
- 3.5. Stefnan er reglulega kynnt leiðbeinendum og öðru starfsfólki.
- 4.1. Fyrir liggur stefna um fjölda rekstraleyfa fyrir skemmtistaði með vínveitingaleyfi.
- 4.2. Skilgreindir eru vinnuferlar um framkvæmd við eftirlit og heimsóknir á skemmtistaði, án þess að lögregla hafi verið kölluð sérstaklega til.
- 4.4. Skilgreindir verkferlar um tiltæk úrræði, t.d. tímabundna sviptingu skemmtanaleyfis þegar um er að ræða endurtekin brot á áfengislögum s.s. vegna veru ungmenna undir aldri á skemmtistöðum, er til staðar.
- 4.5. Áætlun um tilviljanakennt eftirlit með ölvunarakstri er til staðar.
- 4.6. Áætlun um farnipjálfun starfsfólks skemmtistaða er til staðar.
- 5.1. Fyrirliggjandi eru ákvæði um tóbaks-, áfengis- og vímuvarnir í verkferlum vegna heimahjúkrunar og hjá stofnunum þar sem aldraðir dvelja.
- 5.2. Fagfólk kemur að gerð og innleiðingu aðgerðaráætlunar stefnunnar.
- 5.3. Eldra fólk, ættingjar og starfsfólk fær kynningu á stefnu og framkvæmdaáætlun í áfengismálum og hvortveggja er aðgengilegt.

VELLÍÐAN MEÐ HOLLU MATARÆÐI - 47%

- 1.3. Sveitarfélagið hefur útnefnt ábyrgðaraðila til þess að vinna að bættri næringu innan sveitarfélagsins þar með talið að sjá til þess að fylgst er með að matarframboð sé í samræmi við ráðleggingar.
- 1.4. Næringarfræðingur tekur þátt í mótun og innleiðingu stefnu og aðgerða sveitarfélagsins í næringarmálum.
- 4.1. Sveitarfélagið fylgist með að framboð á matvörum í íþróttamannvirkjum sé í samræmi við ráðleggingar embættis landlæknis.
- 4.4. Gos-, orkudrykkir, sælgæti, snakk, kex, kökur og óhollur skyndibiti er ekki til sölu, hvorki í sjálfsölum, sjoppum né annarri veitingasölu.
- 5.1. Íbúum gefst kostur á að fá afnot af garðlandi til ræktunar grænmetis.
- 5.3. Samstarf er við verslanir um framboð á hollum matvörum og uppröðun í verslunum.
- 5.4. Matvælaframleiðendur í sveitarfélaginu eru hvattir til að framleiða hollari og sjálfbærari matvörur.

 Sigurður Þór Agústsson

 Svæðisstjóri Fjölskyldusviðs Húnaþings vestra

siggi@hunathing.is

 455-2400